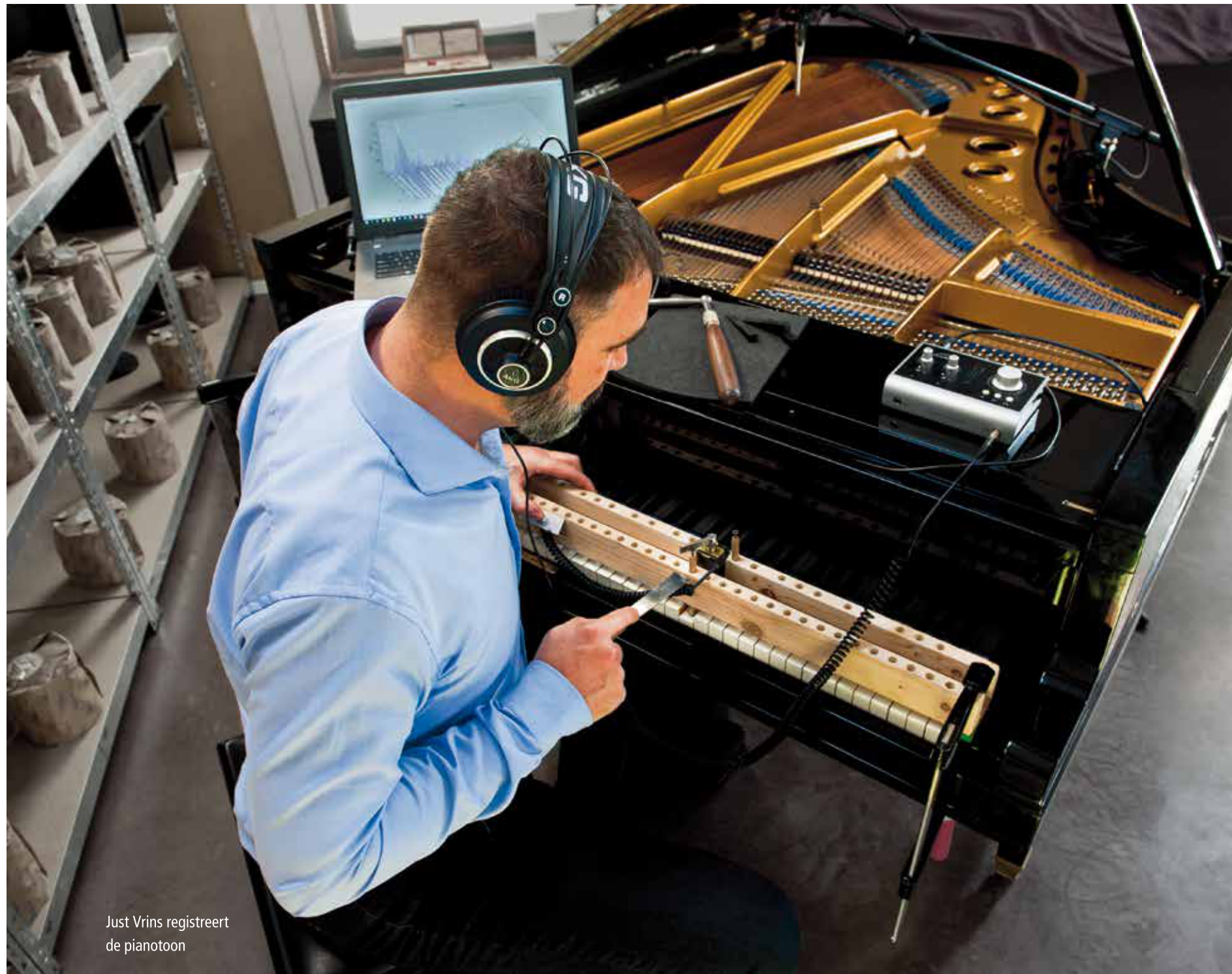

Just Vrins registreert de pianotoon

QUALITY STRINGS Terug naar de essentie

Met zijn bedrijf Quality Strings berekent en vervaardigt Just Vrins maatwerk bassnaren voor piano's en vleugels. Ook worden berekeningen voor de discant gemaakt. Zijn uitgangspunt is een homogeen klankbeeld. En hoe weet je, nadat nieuwe snaren zijn gemonteerd, wat de verschillen zijn met de oude besnaring? Om die vergelijking goed te kunnen maken vond Just Vrins een oplossing en de resultaten zijn verbluffend.

SANJA HARRIS

Snaren worden met grote zorg gefabriceerd

PIANOTECHNIEK

We ontmoeten Just Vrins in zijn atelier bij zijn huis in Beusichem, tussen weilanden niet ver van Culemborg. Buiten heerst een weldadige rust, binnen worden te midden van een Blüthner vleugel, computers, keyboard en schermen, en allerlei gereedschap, experimenten en uitvindingen gedaan.

Zes jaar geleden nam Vrins het bedrijf over van Barth-Jan Kooy. 'Heel toevallig, hij was de vader van mijn toenmalige vriendin en zat al dertig jaar in het vak. Hij berekende en leverde vooral bassnaren. Ik was zelfstandig interieurbouwer, meubelmaker en werkte graag met mijn handen, maar twijfelde aanvankelijk of ik het werk uitdagend genoeg zou vinden.'

Uiteindelijk bleek de mix van berekeningen maken, software ontwikkelen, grafieken en analyses, geluidstechniek en heel precies werken tot op de honderdste millimeter, heel goed te passen bij perfectionist Vrins. 'Op de Academie Industriële Vormgeving deed ik de richting Essentials. Ik ga graag terug naar de essentie, daar waar innovaties ontstaan. En bij de piano is de trillende snaar toch de essentie.'

Barenboim

Voor stemmers, die individuele snaren moeten vervangen, heeft hij een unieke snaar configurator ontwikkeld, waarmee maatwerk snaren ook op een smartphone direct online besteld worden. Maar vooral restaurateurs en bouwers, die meestal een complete besnaring nodig hebben, weten Quality Strings te vinden. Zo is Vrins gevraagd om de bassnaren voor de Barenboim vleugels die Chris Maene bouwde te berekenen en te leveren. 'Dat vond ik een voorrecht. Bij die vleugels is gekozen voor messing omwonden bassnaren, de specifieke klank van messing past goed bij het transparante karakter van recht-

snarige instrumenten.' Ook de overige Maene vleugels zijn uitgerust met messing omwonden bassen van zijn hand.

Blauwdruk

'Aan de hand van een papieren mal, een blauwdruk van het instrument, meet ik alle maten op en bereken met mijn eigen software de ideale besnaring met de juiste materialen en optimale maatvoering. Traditiegetrouw gaat de aandacht daarbij naar het terugdringen van de inharmoniceiteit, d.w.z. de mate waarin de hoorbare boventonen afwijken van de natuurlijke boventonen, die een veelvoud zijn van de grondtoon. Met een lage inharmoniceiteit wordt de toon wat makkelijker te stemmen, maar daar moeten we ons niet op blindstaren.'

Hier ontwikkelde Vrins iets nieuws: 'Door een overmaat aan aandacht voor het terugdringen van inharmoniceiteit, raken andere parameters onvermijdelijk op de achtergrond en uit balans. De belangrijkste daarvan is hoe het volume van een toon verloopt van toetsaanslag tot wegsterven. Onregelmatigheden hierin zijn voor een pianist erg lastig, en moeten vervolgens door intonatie worden gecompenseerd. Mijn stelling is: zorg dat het in de basis goed zit en creëer een besnaring die op zichzelf beter in balans is, dan hoeft je daarna met intonatie minder te compenseren om tot een homogeen klankbeeld te komen.'

Objectief

Om precies de effecten van een nieuwe besnaring hoorbaar te maken bedacht Vrins iets bijzonders. Voor een objectieve vergelijking maakt hij opnamen van elke afzonderlijke toon tijdens de verschillende stadia van een restauratie. 'Dat moet natuurlijk wel onder exact dezelfde omstandigheden. Om te beginnen de kracht van de aanslag.' Hij toont een balk met boven elke toets een gat waardoor een pin met behulp van een elektromagneet met telkens dezelfde kracht op een toets wordt gedrukt. Op die manier is een constante aanslag gegarandeerd. Daarnaast maakt hij gebruik van uiterst nauwkeurige meetmicrofoons en opname apparatuur. Alle posities en instellingen van de microfoons, voorversterkers en software worden vastgelegd en elke opname exact gereconstrueerd. Zo wordt onder identieke omstandigheden in de verschillende stadia van bijvoorbeeld de restauratie van een vleugel de klank nauwkeurig vastgelegd. Vervolgens kunnen de opnames vergeleken en geanalyseerd worden.

Als voorbeeld laat hij opnames horen van een Yamaha C5 uit 2002, in drie stadia. Allereerst met de originele besnaring en de gebruikte hamerkoppen, vervolgens met Quality Strings en de gebruikte hamerkoppen en tenslotte met Quality Strings en nieuwe hamerkoppen, maar nog niet geïntoneerd. Just Vrins: 'Binnenkort, nadat er is geïntoneerd, wordt het instrument voor de laatste keer vastgelegd. Die opname zal op onze website door bezoekers zelf vergeleken kunnen worden met de uitgangssituatie.'

Toch is ook nu al wel veel duidelijk. Bij de derde opname, met de nieuwe snaren van Vrins, is de klank opvallend veel opener, voller en rustiger. Verbazend hoe veel verschil alleen een andere besnaring kan maken. Op de website www.qualitystrings.com is er veel documentatie, kunnen snaren worden besteld en zijn ook de resultaten van de recente proeven te beluisteren.

ERIC SCHOONES